

IHMISKAUPAN VASTAISTA TOIMINTAA KOSKEVIEN HALLITUSOHJELMAKIRJAUSTEN TOIMEENPANOJA SEURAAVA OHJAUSRYHMÄ

2. KOKOUS

Aika Maanantai 14.12.2020 klo 14:00-16:00

Paikka Skype-kokous

Osallistujat Kansliapäällikkö Pekka Timonen (puheenjohtaja), OM
Osastopäällikkö, ylijohtaja Ari-Pekka Koivisto (varapuheenjohtaja), OM
Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori Venla Roth (pääsihteeri)
Erityisasiantuntija Mia Luhtasaari (pöytäkirjasihteeri), OM

Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä (varsinainen jäsen), SM
Poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen (varajäsen), SM
Johtaja Jari Keinänen (varsinainen jäsen), STM (poistui klo 15)
Erityisasiantuntija Minna Viuhko (varajäsen), STM
Hallitusneuvos Olli Sorainen (varsinainen jäsen), TEM
Oikeuspäällikkö Kaija Suvanto (varsinainen jäsen), UM

Kutsuttuna Lakimies Laura Terho, STM

PÖYTÄKIRJA

1) Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14:00. Asialista hyväksyttiin muutoksitta.

2) Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman luonnoksen esittely

Toimintaohjelman valmisteluajataulu annettiin tiedoksi ohjausryhmälle. Toimintaohjelma on tarkoitus hyväksyä sitä valmistelevassa työryhmässä 28.1.2021 ja ohryssä 9.2. Oikeusvaltion kehittämisen ja sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmään toimintaohjelma on tarkoitus viedä maaliskuussa 2021 ja julkaisu mahdollisimman pian sen jälkeen.

Toimintaohjelman luonnosteksti sisältää seitsemän lukua (Liite 2. Suomi torjuu ihmiskauppaa_strategia ja toimintaohjelma_luonnos101220.docx), jotka Luhtasaari esitteli otsikkotaululla.

- I. Työ- ja ohjausryhmän asettamispäätösten keskeinen sisältö
- II. Toimintaohjelman valmistelutyö
- III. Ihmiskaupan vastaisen työn nykytila
- IV. Tiivistelmä toimintaohjelman valmistelua tukeneista asiantuntijakuulemisista
- V. Käynnissä olevat ihmiskaupan vastaiseen työhön liittyvät hankkeet
- VI. Toimintaohjelman tavoitteet ja toimenpiteet
 - 1. Ihmiskaupan uhrit tavoitetaan ja tunnistetaan, hyväksikäyttö tulee viranomaisten tietoon
 - 2. Ihmiskaupan uhrit saavat tarvitsemansa avun ja tuen
 - 3. Ihmiskaupparikoksissa rikosvastuu toteutuu
 - 4. Ihmiskauppaa torjutaan yhdessä ja laaja-alaisesti
 - 5. Ihmiskaupan vastaista työtä kehitetään tietojohtoisesti
- VII. Toimintaohjelman toimeenpano ja seuranta

Keskustelua toimintaohjelman valmisteluun liittyen:

TEM/Sorainen totesi valmistelun lähteneen hienosti käyntiin. Ihmiskauppa on osa globaalia rikollisuutta, jota ei pystytä poistamaan. Suomessa voidaan kuitenkin vähentää ihmiskaupparikoksien kannattavuutta, jotta Suomi ei olisi rikollisille kiinnostava kohde – tähän toimintaohjelma tarjoaa hyvät edellytykset. Myös ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio saa kiitosta.

SM/Pimiä kiitti valmistelusta ja totesi moniviranomaisyhteistyön koskevan useita eri viranomaisia. Eri viranomaisten osallistaminen valmisteluprosessiin on toteutunut SM:n näkökulmasta hyvin.

UM/Suvanto kertoi näkemyksen ulkoministeriössä olevan, että valmistelutyö on ollut hyvin organisoitua ja yhteistyö esim. työpajojen osalta hyvää.

STM/Keinänen totesi siitä olevan huomattavaa synergiaetua, että niin STM:n lainsäädäntöhanke kuin OM-vetoinen toimintaohjelman valmisteluhanke ovat käynnissä samanaikaisesti. STM on saanut toimintaohjelman valmistelun (erityisesti työpajojen) kautta tietoa, jota voidaan hyödyntää lakihankkeessa.

Puheenjohtaja tiivistä yleiskeskustelun sujuneen positiivisessa hengessä.

3) Toimintaohjelmaan ehdotettujen toimenpiteiden esittely

Pääsihteeri Roth totesi valmistelussa olleen tavoitteena saada mukaan laaja joukko asiantuntijoita eri hallinnonaloilta järjestöistä ja myös yrityksistä, jotta ohjelma tukisi ihmiskaupan vastaista käytännön työtä. Työotteella on pyritty sitouttamaan ja osallistamaan eri tahot ihmiskaupan vastaiseen työhön, jotta toimintaohjelman toimeenpano lähtisi tehokkaasti käyntiin. Ohjelman toimeenpanosta vastaavat viranomaiset ovat olleet mukana sen valmistelussa.

Toimintaohjelmaa valmisteleva työryhmä on todennut ihmiskauppaa koskevissa kysymyksissä olevan mittava korjausvelka. Velka pyritään toimintaohjelman valmistelussa ottamana huomioon, vaikka toimenpiteiden valinnoissa priorisoidaan välittömästi toimia vaativat toimet. Työryhmän näkemyksenä on, että toimintaohjelmia tarvitaan myös jatkossa.

Roth antoi yleiskatsauksen toimenpidekokonaisuuksiin.

Keskustelua toimenpide-ehdotuksiin liittyen:

TEM/Sorainen toi esiin sen, että ihmiskauppa on törkeää rikollisuutta, mutta haasteena on Suomessa ollut se, etteivät viranomaistahot ole halunneet nähdä ilmiötä ja sen vakavuutta. On keskeistä vahvistaa viranomaisten edellytyksiä tunnistaa ihmiskauppaa.

OM/Koivisto totesi toimenpidelistauksen olevan kunnioitettava, mutta aikataulut on pidettävä mielessä. Toimenpiteiden valinnassa on tehtävä ajatuksellista priorisointia. Toimenpide-ehdotuksissa esiintyviä käsitteitä ja lakipykäläliä olisi hyvä avata. Koivisto korosti, että poliisilla vasta alkaa opettelu ihmiskaupparikosten paljastamisessa ja tutkinnassa ja että suuri työ tehdään poliisilaitoksilla. On tärkeää luoda yhteiset toimintamallit valtakunnallisen tutkintaryhmän ja poliisilaitosten välille. Poliisijohdon tulee rakentaa selkeää kiinnijäämisriskiä, jotta ihmiskauppaa voidaan tehokkaasti ehkäistä.

UM/Suvanto. Toimenpiteistä 42. Ulkopoliitiikka (voidaan hyväksyä) ja 51. Tiedonkeruu määräaikaisraportteihin/ muu kv-raportointi. Avoimena kysymyksenä on vielä se, miten ministeriöt sitoutetaan toimittamaan tiedot Tilastokeskuksille. Pyrkimyksenä on varmistaa raportoitavan tilastotiedon yhteismitallisuus ja vertailukelpoisuus.

SM/Pimiä. Toimenpiteistä 23.-25. huomaa, että ne on kirjoitettu eri tavalla kuin muu kokonaisuus. Kyseiset kirjaukset vaativat tiivistämistä ja täsmentämistä julkaistavaan toimintaohjelmaversioon. SM:n vastuulla on useita erillisselvityksiä, joita joudutaan priorisoimaan ja aikatauluttamaan.

STM/Keinänen. STM:ssä on käyty koordinaattorin kanssa toimenpiteet läpi, ja ne on myös käsitelty osastoilla. Kirjaukset ovat pitkälti siinä muodossa, että ne voidaan STM:ssä hyväksyä.

Puheenjohtaja tiivistä pääasian olevan se, että kirjaukset tyydyttävät organisaatioita, joita ne koskevat. Lopullisia muotoiluja tehdään työryhmässä vielä ennen ohjelman valmistumista ja julkaisua.

4) Keskustelu toimintaohjelman toimenpiteiden rahoitustarpeista

Valtaosa toimenpide-ehdotuksista on toteutettavissa nykyisten kehysten puitteissa. Lisärahoitusta edellyttävät toimet liittyvät koulutustarpeisiin ja niihin liittyvän materiaalin tuottamiseen, selvityshankkeisiin, tilastoinnin kehittämiseen ja toimintaohjelman toimeenpanon ulkopuoliseen arviointiin toimintaohjelmakauden päätyttyä.

Lisäksi joitakin viranomaisten resurssitarpeita on tullut valmistelussa esiin. Nämä liittyvät oikeusviranomaisiin, kuten syyttäjälaitokseen ja oikeusapuvirastoihin, sekä Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään.

Keskustelua:

VM/ Inha on toimittanut kirjallisesti ennen kokousta seuraavan huomion: Siltä osin kuin toimenpide-esityksiin tulee sisältymään esityksiä resursoinnista, niiden yhteyteen toivotaan mainintaa siitä, että mahdollisista määrärahalisäyksistä päätetään normaaliin tapaan julkisen talouden suunnitelmaa ja talous- ja lisätalousarvioita koskevin päätösin.

OM/Koivisto. Syyttäjälaitosten ja tuomioistuinten resursseja tarkastellaan poliisiin saaman lisäresurssin pohjalta. On olemassa suuntaa antava laskukaava (5:1), jolla pystytään arvioimaan poliisin tutkintaresurssilisäyksen vaikutuksia syyttäjäresurssitarpeisiin. Lisäresurssipainetta tullaan seuraamaan tulevilla rahoituskehyksillä.

Todettiin, että olisi hyvä esittää toimenpiteet selkeästi niin, että on helposti tunnistettavissa, mitkä niistä vaativat erillisrahoitusta virkatyön lisäksi. Rahoitustarpeista keskustellaan niiden ministeriöiden kanssa, joita kyseiset resurssitarpeet koskevat.

Sihteeristö on osallistunut sisäisen turvallisuuden rahastojen uuden ohjelmakauden ohjelmatekstien kirjoittamiseen. Ajatuksena on tarvittaessa hakea hankerahoitusta tunnistetuille kokonaisuuksille, kuten eri viranomaisien kouluttamiselle.

5) STM / Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön uudistamista valmisteleva työryhmä (liite 4.)

Todettiin lainsäädäntöhankkeen ja toimintaohjelman välisen yhteyden syntyvän siitä, että ensimmäisellä pyritään parantamaan uhrien asemaa jatkossa ja toisella jo ennen kuin lainsäädäntö mahdollisesti tulee voimaan vuonna 2023. Esimerkiksi käytäntöjen selkiyttämistä voidaan jo tehdä nykyisen lainsäädännön puitteissa. Ohjausryhmälle tuotiin esiin, että STM:n ja OM:n hankkeet tekevät tiiviistä yhteistyötä keskenään.

Yleinen ohjausryhmän näkemys on, että ihmiskaupan uhrin määritelmä tulisi tuoda rikoslaista lähemmäs arkista hyväksikäyttöä.

6) Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 9.2.2021 klo 13:30-15:00. Kalenterimerkinnät toimitettu ohjausryhmän jakelussa oleville.

7) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:40.